

Vidovdan 1920.

Proleteo je pre godinu dana sa razvijenim krilima i visokim letom iznad glava naših; pozvao nas je i pokrenuli se naši redovi; sakupio nas je i sjedinili smo se, srdačno, istinito, svečano i moćno, tako da se više nikada rastavljati nećemo...

Sećamo se sa radošću i neopisanom vedrinom, i sa velikim osećajem naše jugoslavenske svesti i snage, Vidovdana, našeg, lepog, belog i milog dana....

Stari je on naš prijatelj i brat; nikad nas nije napustio kada smo na nevolji i junačkoj mucu bili; i u prvoj godini jugoslavenske slobode pomogao nam da ugledamo ideale, i da ostvarimo Jugoslavensko Sokolstvo, ovo naše, silno, drago...

Sokolskim danom više od pola hiljade godina dolazi opet k nama, i pita nas: braćo, jeste li se umorili, jeste li se razočarali, je li vam orudje svetlo, i kome ste se privoleli carstvu... evo, ja sam vam opet na pomoći....

A iz naših redova, iz mnogobrojnih, na daleko rasejanih, od Soče do Vardara, čuje se žamor, struji mrmljanje, pojačava se i raste složno do jednog kliktanja, koje Vidovdanu odgovara:

davati se mora, ako će da bude dobitka, sejati se mora, ako će da bude žetve, trpeti se mora, ako će da bude dobro; — nije ljudski život isprosecan prugama sa čije je jedne strane samo rad, a s druge samo uživanje; nema u ljudskom životu uloge, koji sme da n si večitu rentu; — davati se mora uvek, sejati se mora uvek, trpeti se mora uvek; današnji naš život je samo jedan deo velikoga i neprekidnoga ljudskog života, gde smo mi već jučer prošlost, a već sutra budućnost; niko nije zališan, i niko nije nepozvan; — i oni ljudi, što su vekovima legali u junačke grobove i podneli najveće žrtve, nisu tuđini ni stranci, nego naši dedovi, a mi smo njihova deca, mi smo njihovi nasljednici, kako u uživanju opstanka, tako u zidanju velike budućnosti....

znamo to, Vidovdane, znamo, od tebe smo to naučili, od tebe koga volimo, od tebe što si nam vekovno znamenje! —

Osnovni pogledi Jugoslavenskog Sokolstva

1. Jugoslavenski narod je jedan i nerazdeljiv. Sokolstvo može biti samo narodno Sokolstvo. Sokolstvo jugoslavenskog naroda jeste Jugoslavensko Sokolstvo.

Gradjenje i jačanje jugoslavenskog naroda ima mnogo neprijatelja. Medju ovima je akutno borbeno pleme, i plemenska organizacija otvorenim vizikom izaziva, lupa oružjem, i traži megdana.

Plemenska edeologija ima više lica. Najveća i najteža je reč: ne damo se pojesti! Zašto ne? Zato, da kao deo buduće celine budemo što bolji, jedriji, sačuvaniji, pa tako i buduća celina bude što bolja, jedrija i sačuvanija. Ako su delovi jaki i celina je jaka.

Austrougarsku su sastavljali dobri delovi, pa opet celina nije bila valjana. Ovo je i radi toga važno, što se kod nas o istim delovima radi. Dakle: dobri delovi mogu sastavljati lošu zajednicu. Znači: da jačina zajednice zavisi i još od nečeg drugog, ne samo od jačine delova.

Moć zajednice je moć onoga što drži zajedno. To je glavno; Pa bi čak izgledalo, da je vezivanje uspešnije, gde delovi nisu razvijeni do krajnje samostalnosti. Te bi u gradjenju velike jedinice delovi morali biti upravo slabiji. Slabiji po težnji ka krajnjoj samostalnosti, po nespremnosti na popuštanja, po škrtosti na davanje. I što je najglavnije slabiji po apetitu da pojedu nekoga za ljubav celine, za volju zajednice!

Jer ne radi se samo o tome: ne damo se pojesti od nikoga, — nego još više o tome: nećemo nikoga da pojedemo! Pošto apetit sa jačinom raste, imalo bi ovo osobito da vredi za već jake delove, za one koji u svojoj plemenskoj ideologiji ne zastupaju mišljenje o održanju i jačanju delova, nego gradjenje velike jedinice na osnovu procenata već postojećih jačina.

No iz čistih količina ne moraju uvek i odmah da postaju i kakvoće, i koliko god bi to bilo primamljivo ono nije tačno! Izmedju delova i celine možesamo da postoji kvantitativna sličnost, kvalitativna nikada. Izmedju sagrađene kuće, te peska, cigalja, kreča, drveta, gvoždja i vode, — nema srodstva, — jedino u slučaju rasapa!

A kada se misli na podjednako sudelovanje svih delova u gradjenju velike celine, bilo po količini bilo po kakvoći, onda sitno gledanje traži i tu tačno odredjenje srazmera i odnošaja, tako da baš zbilja funkcija bude odgovorna i apsolutno na dlaku primerena moći! I ko će sve to da opredeli, ko da to sprovede, ko da bude čuvar vrhovnoga u ono vreme, još dok vrhovnoga nema, dok ono postaje!

Jedan bizarno duhovit Jugoslaven došao je ovim povodom na ideju, da se pozovu otmeni stranci, da im se dade vrhovna vlast, te da sprovedu sve ovo, što mi tako brzo i lepo ne možemo, — jednom reči: gradjenje naše Jugoslavije pod zakup na deset godina!

No takovog, objektivnog stranca ne moramo tražiti na strani, jer ga imamo doma. I to je zakon utakmica između pojedinih varijanata, sa sigurnim efektom odabiranja i pobede onoga, što je najbolje, što je najlepše i što je najjače. Eto u tome leži kontrola potpuno osiguranog podjednagog sudelovanja svih delova u gradjenju velike jedinice, bilo po količini, bilo po kakvoći.

No iza dokaza racionalne logike ide s druge strane život svojim putem, tu je! I osim budućnosti, koja treba da se ispuni po sudbini i po zakonima, ima sadašnjost, koja je tu, i u koju je prošlost duboko turnula rogove i zabola ih do dna.

Šta je ovo što je danas? To je nenaviklost i neobičnost novoga, velikoga i zajedničkoga života, svih uznemirenih i izravnoteženih delova, što su već zajedno. Sigurno je tu celina, i sigurno je tu neukost, neuspela akomodacija u celini.

Pa šta drži celinu zajedno? Drži je ideja višega, boljega i lepšega, drži je jugoslavenska ideja. Drži je nešto i što je izvan nas, jer formacije spoljašnjih i tuđih celina dovode prirodno do formacije celine naše. Kraj neoporecivih i divnih zasluga borbe, žrtava i težnje za celinom, bilo je u njenoj creaciji nešto odlučnoga i sasvim i iznad i izvan toga! Možda čak i iznad običnog poretka svetskog u dubokom i nevidimom zakonu napretka čovečanstva, kome se hteli ne hteli pokoravamo, i moramo da pokoravamo!

Jugoslavenski narod je tu! On je jedan i nerazdeljiv. Sokolstvo može biti samo narodno Sokolstvo. Sokolstvo jugoslavenskog naroda jeste Jugoslavensko Sokolstvo!

Celi problem novoga Sokolstva jeste Ujedinjeno Jugoslaven-sko Sokolstvo, ostvareno u svoj najvećoj širini, sprovedeno do najjače mere, oživotvoreno najdubljim idealizmom, i realizovano u telu i u duši svijju nas!

To se Sokolstvo razlikuje od staroga u tome, što iza imena forme daje pravi i pravcati život. U prošlosti ovako nije bilo! Ispod i iza firme Jugoslavenstva buktao je silovit i nervozan sudar svih malih plemenskih količina. Isto tako kao što danas — baš kao i pre — tutnji borba čeških i poljskih sokola, ma da oboje dižu nad svoju glavu štit Slavenstva!

Kao što je to Slavenstvo lažno, tako je i Jugoslavenstvo lažno, ako će sve ostati na priznanju reči, a delo uterati u laž sve. Jer koliko je zaista jedno, toliko je zaista vredno Jugoslaven-sko Sokolstvo, toliko je ne samo ujedinjeno, nego i sokolsko ujedinjeno!

Svako ko sa gordošću i sa visina gleda Jugoslaven-sko Sokolstvo, i usudjuje se da tvrdi, da između starog i novog Sokolstva nema razlike, neka obrati pogled u sebe u svoje srce i u svoju dušu, neka pregleda svoj život i svoja sokolska dela, i neka vidi i nadje, koliko je, kada je i što je dao, učinio, žrtvo-vao od svoga maloga predratnoga količnika za celinu, za zajed-nicu, za općenitost, za Jugoslavenstvo!

Vreme igra i šala je za navek prošlo, i Sokolstvo u našem jugoslaven-skom životu ili ima da bude pozitivna, kulturna, za-jednička vrednost ili nam ne treba!

Jer u pesme ne verujemo, reči su izgovori za nevolju, tra-žimo onu braću i njima se obraćamo, što su gotovi da se od-reknu, da poklone, da otrpe, da učine od sebe, od svoga se-bičluka, — počam od ličnosti sve do granice plemenske ma-jušnosti, — da se žrtvuju i da žrtvuju!

Stradanje i propast Jugoslavenstva neće nikada biti u tome, da neko javno i otvoreno ustane protiv toga! Jugoslavenstvo boluje i može jedino da boluje na laži, na disonanci, na nesraz-mernosti ogromnosti reči i sitničavosti rada.

Pa pošto Jugoslaven-sko Sokolstvo nije ništa drugo nego jedno čedo majke Jugoslavije, nije čudo ako je opterećeno sličnim vrlinama i mahnama.

Novo je Jugoslavenstvo pa je tako novo i Jugoslaven-sko Sokolstvo, za koje treba živeti i umreti!

Zar braća misle, da se ne vidi, da se nezna, i da se ne oseća, koliko i šta sve oni poduzimaju protiv Jugoslaven-skog Sokolstva!

I pod maskom najsladjeg govorenja videli smo često guju sebičnosti, majušnosti, divljaštva, i starog prostakluka!

Ako se to trpi, mora da se trpi radi iscrpljenja svih načina i svih mogućnosti jednog stvaranja! Ali, ako se pokušavaju razne metode i ljudi graditelji još neprestano misle, da se niko nesme da gurne u stranu pri zidanju velikoga Jugoslavenstva, ako se stalno misli, da treba imati strpljenja, da treba nešto i prevideti, da valja mnogo oprostiti, često popustiti, — sve to je moguće i sve to je opravdano samo donde, dokle se ne primeti, da bi to škodilo osnovi, istinskoj osnovi, pravoj čistoći, i glavnoj vrednosti svega. Sve dotle i samo dotle! No to onda nije završetak jednog življenja za ideju! I ko bi to mislio taj bi se silno i strašno varao! Prilagodjenje ima pravo na upotrebu donde, dokle se ne ukrsti sa održanjem! To vredi za Jugoslavenstvo! I to će vredeti i mora vredeti i za Jugoslavenko Sokolstvo!

Ako je Jugoslavenko Sokolstvo jurišna kolona Jugoslavenstva onda u njegovim redovima smetaju sve kukavice, slabiči, sumnjalice, nečisti i neopredeljeni! U borbi za ideju treba čistoće, hrabrosti i idealizma. Ko za borbu nije, nema prava ni da smeta! Niko:

Dakle prvo je i glavno ovo: nema naroda SHS, nema naroda Srba, Hrvata i Slovenaca, nema mu ni Sokolstva takovog, nego je i postoji narod i država Jugoslavenka, pa je i Sokolstvo Jugoslavenko! I glavni su mu atributi: potpuno jedinstvo, potpuna celina, potpuna samostalnost! Ono ne poznaje, neće, ne priznaje i bori se protiv svega što je pokrajinsko i plemensko! Protiv svega toga bez milosti i bez iznimke!

Dp. Laza Popović

Kratak nacrt jedne osnove za dogovore Jugoslavenkog i Češkoslovačkog Sokol- stva u Pragu VI. m. 1920. god.

I.

1. Osniva se privremena Zajednica Jugoslavenkog i Češkoslovačkog Sokolstva. Sastavljena je od po pet delegata sa svake strane, — t. j. Jugoslavenki Sokolski Savez i Češka Obec Sokolska. Radom se odpočinje odmah u Pragu.

2. Rad zajednice je dvojak: uspostava Sveslavenskog Sokolskog Saveza, i uspostava Saveza Jugoslavenskog i Češkoslovačkog Sokolstva.

II.

3. Svrha Sveslavenskog Sokolskog Saveza jeste: zблиženje i sjedinjenje svih Slavenskih Sokolstva, i tim putem rad na zблиženju i sjedinjenju Slavenskih Naroda, do ostvarenja kulturnog panslavizma.

4. Slavenstvo čine četiri naroda: ruski, poljski, češkoslovački i jugoslavenski. Sveslavenski Sokolski Savez sastavljaju četiri Sokolstva: rusko, poljsko, češkoslovačko i jugoslavensko.

5. Bugarsko pleme spada u jugoslavenski narod. Njegov ulazak u Jugoslavenstvo ide putem i preko današnje Jugoslavije.

6. Pod ruskim narodom ne smatramo samo one ruske izbeglice danas, nego se za uspostavu veza sa ruskim narodom valja obratiti na ljude, koji su sada u Rusiji.

III.

7. Svrha Saveza Jugoslavenskog i Češkoslovačkog Sokolstva jeste: da zблиži i da ujedini oba Sokolstva, te preko njih obe države i oba naroda, u cilju jačanja, održanja i razvijanja, te složenog i zajedničkog napredovanja u kulturi, najposle u cilju uspostave Sveslavenskog Sokolskog Saveza

8. Savez Jugoslavenskog i Češkoslovačkog Sokolstva sastavlja jednak broj delegata s obe strane. Delegate bira Jugoslav. Sokol. Savez dotično Češka Obec Sokolska. Sednice Saveza Jugoslavenskog i Češkoslovačkog Sokolstva drže se svaka tri meseca, naizmenice u Češkoslovačkoj i u Jugoslaviji.

IV.

9. Zблиženje i sjedinjenje Češkoslovačkog i Jugoslavenskog Sokolstva ima da se sprovede ovako:

a) u obe države dolazi u osnove ustava jedan i zajednički zakon o obligatnom telesnom obrazovanju naroda, po sokol. sistemu.

b) isto se tako uzakoni sokolska reforma škole,

c) te sokolska reforma vojske,

projekte za ovo izradi će Savez.*)

*) Savez — Savez Jugoslavenskog i Češkoslovačkog Sokolstva.

10. Osnivaju se dve velike škole za telesno obrazovanje po sokol. sistemu, jedna u Češkoslovačkoj, druga u Jugoslaviji. Obe škole rade po jednoj i jednakoj osnovi, i imaju da vaspitaju učitelje tel. obrazovanja po sokol. sistemu. Projekte o tome izrađuje Savez.

11. Savez ima da odredi dalje zajedničko vodjenje t. z. sokolske politike, te sporazumno, složno i veliko kretanje oba Sokolstva.

11. a) Savez podnosi memorandum obema vladama za ustrajanje posebnog ministarstva za Sokolstvo.

V.

12. Savez ima da učini sve pripremne radove oko uspostave Sveslav. Sokol. Saveza. U tu svrhu ima da se obrati na ruske ljude, Poljsko Sokolstvo, te organizaciju bugarskih junaka, i da ih obavesti:

a) o postojećem Savezu,

b) o težnji oko uspostave Sveslav. Sokol. Saveza, te da izaslanike njihove pozove na jedan

c) Sveslavenski Sokolski Sabor, gde bi se dakle sastali izaslanici celokupnog Slavenskog Sokolstva, mestu sastanka ovoga Sabora treba da bude u Pragu god. 1921, po prethodnom sporazumu svih zainteresovanih,

d) i ovaj Sabor imao bi da reši fundamentalna pitanja Sokolstva,

e) i osnuje Sveslavenski Sokolski Savez.

VI.

13. Savez ima da radi na kulturno političko-ekonomskom zbliženju naroda češkoslovačkog i jugoslavenskog te obe države, a putem organizacija, međusobnih sastanaka, kongresa, anketa, izložbi, izleta. osnivanjem zajedničkih kulturno-političko-ekonomskih društava, izdavanjem zajedničkih novina, i t. d

Dr. Laza Popović

СОКОЛСКА БАНАТСКА ЖУПА У БЕЧКЕРЕКУ.

СОКОЛСТВО ПРЕ РАТА.

Лепа и кратка је историја соколовања у Банату пре рата. Што данас не можемо да пишемо о јачем замаху Соколства у Банату, не лежи кривица на тамошњој омладини — него у систему мађарских власти, који су сваки јачи

народно-пропагандистички покрет, који је ишао за циљем: буђења и одржавања народне свести, угушивали. Тадашње власти, нису нарочито дозвољавале оснивање соколских друштава у целом Банату. Тек у појединим местима, из разних разлога било је дозвољено оснивање друштва у строго гимнастичком смислу. Чим би друштво показало тенденцију отпора или борбе против система — власти су забрањивале даљви рад друштва. Па ипак крај свега тога соколска се идеја схватила, заволела и гледала да на који год начин продре у омладину и народ, и зато су нам симпатични покрети: Девојачки Соко у Кикинди г. 1908., Врањево 1908., оснивање срп. гимн. друштва у Вршцу 1800., „Снаге“ у Мокрину 1907., Српски Соко у Панчеву 1911., Српски Соко у Вел. Кикинди 1908., Вечкерек 1914.

Истина целине није било. Али ипак овај мали предратни темељ је остао чврст и на њему се зато сада зиђе снажна зграда соколске идеје у Банату од југа према северу, од истока према западу са сврхом, створити јак бедем и кордон соколских друштава у тој народној мешавини, где ће Соколство постати и јесте чувар народнога морала, врлина и честитости према спољашњем и унутрашњем непријатељу.

Соколство за време рата.

И ако је историја предратнога соколства кратка, ипак има леп и симпатичан свршетак, који је најјаснији доказ, да се је соколовало. Након што је Српски Соко у Вел. Кикинди одржао на Видон-дан год. 1914. слет Банатских Сокола, буду после тога дана соколска друштва укинута, а виђени представници соколских друштава интернирани. Вође Српскога Сокола у Вел. Кикинди браћа: Бранко Ролер, Славко Јаковић, Милутин Јакшић и други затворени, стављени пред суд у Сегедину и буду осуђени.

Соколство после рата.

Након ослобођења омладина је била свесна, да и ако је постало мађарске државе, није нестало утицаја и духа дугога васпитања мађарских власти. Она је била свесна, да ослобођење није довршено, јер душе наше нису биле слободне и свесне садашњег живота. Та омладина схватила је

да је дошао нови живот, који тражи нове људе. Видела је око себе несвест тежака, вармеђаштво грађанина, слабу везу између села и града, терање лично-страначке а не народне политике, борбе о власти, личне мржње, поцепаности друштене, роварења у унутрашњости од туђих елемената. Видела је мноштво народних установа, које не донашају користи народу, него су то мање више установе, да се задовоље амбиције појединаца, да буду часници управног одбора, али не установе са циљем у: „Народ“. Видела је и осетила омладина, да нам читави народни живот болује телесно и морално. Видела је, да не смије своју снагу и енергију да троши у пијанству, дугим ноћима, празном Српству уз чашу и свирку, и тражила је друштво у којему би могла да помогне народу, држави и краљу, и нашла је та свесна омладина „Соко“, којему је задатак, како врло лепо каже први број „Сокола“:

„Нову, моћну, ослобођену државу треба поставити на чврст темељ. Тога је свестан банатски Соко, те ширећи крила хоће да поради на општем народном добру. „Заједно и сложно сви!“ то нам је управо прва реч. Државно јединство смо постигли. Сад треба душе и срца да спојимо. Народ Срба, Хрвата и Словенаца јесте један, те нам у заједници лежи спас. Цео југословенски народ наш умео је да трпи све у борби за слободу, правду и истину. Трпио је и стекао оно, зачим је жудео. Недостојни синови и унуци ћемо бити, ако ту тековину не очувамо и не унапредимо. Кад наши предци нису жалили млазеве крви у борби, смемо ли ми жалити капље зноја у миру. У кратко Соколство има само једно значење — службу народу!“ Ето у том циљу ради Соколство у Банату.

Друштва и жупа.

Банатска соколска жупа броји деветнајет друштава. Друштва се деле на сеоска и градска. Градска су друштва: Вел. Кикинда, Вечкерек, Панчево, Вршац, Бела Црква. Сеоска су друштва: Доово, Црепаја, Чента, Перлез, Орловат, Томашевци, Ботош, Меленци, Турски Бечеј, Врањево, Драгутиново, Башахид, Турска Канџа, Мокрин и Ковин. Сва друштва здружена су у Соколску Банатску Жупу 25.

маја. Старешина: бр. Миливој Мољац, тајник: бр. Мате Перичевић, вођа: бр. Тима Рајић; председник сокол. нараштаја: бр. Светозар Удицки, председник просв. култ. одељења и уредник листа, бр. Михаило Станојевић. Читава жупа раздељена је на шест соколских округа: Панчево, Вршац, Бела Црква, Кикинда, Бечкерек и Ковин. Задаћа је ових округа, да у околици својој шире и проповедају соколску идеју, те су главна веза између жупе и сеоских соколских друштава. На челу соколскога окружја јесу браћа: Бечкерек (Миливој Мољац, Мате Перичевић, Тима Рајић, Димитрије Матејић и Михаило Станојевић); Кикинда (Мита Николић, Славко Лакочић и Светозар Удицки); Панчево (Др. Никола Драгичевић, Миховил Томандл, сестра Чепинац); Вршац (Љуба Недељковић, Karel Napravnik, Светислав Стијаковић и Др. Ђурић); Бела Црква (Др. Миленко Слобода, Др. Живан Милетић и Др. Јова Вулетић); Ковин (Коста Нисторач, Јован и Коста Бутац, Ђура Надански).

Сваки слободан час, празник и недељу полазе ова друштва у околицу — села — држе вежбе и предавања. Овај рад њихов плаћа им се дизањем свести нашега тежака. И ако су прилике политичке и остале веома неповољне, ипак ова наша браћа не жале труда, они иду у села и раде. Њихов рад може да служи за пример соколског пожртвовања и схваћања идеје соколске у смислу, да Соколство није установа варошка него сеоска, и да само онда, кад тежак схвати идеју — идеја ће имати значење право народно. Јавност прати сваки сокол. покрет веома симпатично. Политичке новине без обзира на странку пишу непрестанце о Соколству и верују, да је то најздравија идеја душевнога и телеснога препорода народа. Народ им верује, а они радом постају миљеници народа. Треба нарочито да се спомене интензиван рад друштва: Панчево и Бечкерек на концентрацији свих народних установа у сокол. друштву. Похвале је вредно друштво у Вел. Кикинди, које сваки четрнајет дана држи соколско село са вечбом и предавањем за грађане.

Друштва немају властити зграда, него вежбају у пространим гимнастичким дворанама средњих завода. Сва средњошколска омладина ради гимнастику на соколској основи. Учитељи гимнастике уједно су и учитељи сокола. Омладина по-

хађа и веома воли Соколство, те постаје у томе фанатична. Број чланства мушкога изнаша преко четири стотине, а женскога до три стотине. Нараштај соколски уједно су и ученици, те његов број је огроман. Школске управе потпомажу у велико рад сокол. друштава.

И ако је Банат насељен само Србима, којих имаде око 200.000 хиљада, а Хрвата 4.000 хиљаде, видимо једну карактеристику схваћања нар. јединства реално проведеноу. У два друштва: Бела Црква (Др. Слобода), Панчево (Миховил Томандл) јесу друштвене вође Хрвати. У Вршцу Хрват Анте Тадић помаже у „Новој Зори“ чланцима Соколство. Тајник жупе бр. Мате Перичевић Хрват. Вођа женскога одсева у Вршцу је симпатичан и одушевљени сокол. радник Karel Napravnik. И сви остали Хрвати и Словенци осећају се веома угодно у соколским друштвима.

Жупски лист.

Просветно-културно одељење жупе издаје под управом бр. Михаила Станојевића веома лепо и соколски уређен жупски лист „Соко“. Лист донаша идејне чланке о југославенској соколској идеји, упућивања на рад и локалне вести и рад друштава у Банату, који је ванстраначки, те га јавност веома омпатично поздравља и радо га чита. Штампана се у 1500 примерака, те га држи сваки члан-ица друштва. Осим свога жупскога листа, сваки град има најмање шездесет, а село двадесет претплатника „Соколскога Гласника“. За слет издат ће се „Видов-дански број Сокола“ чија ће садржина бити пенуњена чланцима о разним соколским питањима, те ће бити „Соколски Буквар“ за оне крајеве. Издат ће се у три хиљаде примерака.

Жупски слет.

Жупа ће одржати први свој слет 27. и 28. јуна ове године. Слет имаде соколско народни карактер. 27. би ће пре подне утакмица и то: 1. трчање 100 метара; 2. бацање кугле; 3. свок у дуљ; 4. скок у вис; 5. бацање дискоса; 6. бацање коцља. Ова народна традиционална гимнастика овде је силно развијена: Вредна су спомена браћа: Мића Омћан (Црепаја), Јан Буљик (Ковачица), Светозар Удицки (Кикинда), Бојанић

(Бечкерек). 27. после подне одржа ће се скупштина жупе. 28. пре подне је манифестација кроз град. Тога дана слетит ће се са свију страна грађани и тежаци у Бечкерек и том приликом одржат ће „Видов-дански спомен“ палим за отаџбину и слободу. За време поворке одржат ће се на разним местима говори о просвети и Соколетву. Биће то соколско-народни збор, где ће како се врло лепо каже у листу: „Народ пак, то су соколи — па зато соколетво значи и службу себи самоме — чување стечене слободе и увеличавање општег народно-соколскога благостања!

28. после подне одржат ће јаван час са овим распоредом:

1. Вежба ослобођења и уједињења бан. Соколи.
2. Вежбе подмлатка: а) штафет
б) слободне вежбе.

Ради мушки и женски подмладак бечкеречкога „Сокола“.

3. Вежбе копљем, раде чланови „Сокола“ из Кикинде.

4. Вежбе појединих соколских друштава на справама.

5. Женска вежба VII. свесоколскога слета у Прагу, раде чланице банат. сокол. друштава.

У вече просветно-културно одељење жупе приређује: позоришно и концертно вече на слободном простору.

Соколско-техничка школа!

Пошто се соколски живот у Банату снажни и веома брзо развија, та ће жупа одржати у месецу августу жупску школу, у којој ће се дати први и главни појмови соколске просвете и технике. У школу ће се позвати не само сокол. друштва, која опстоје или која су у оснивању — него и из места где се мисли основати соколско друштво. Биће то први кадар наших соколских радника — који ће после школе да одлете у народ — дигну и учврсте свест, свест народну, свест соколску, која ће бити бедем наше народне историје, слободе и правде о коју ће се да распне сваки покушај спољашњих и унутрашњих непријатеља.

Пробавивши три месеца у том крају ради обновљења и организације Соколетва у правцу народнога просвећивања — понео сам најлепше утиске и наде нове генерације на-

родне — која се васпитава у Соколству не, ради себе — него ради народа.

Нећу да пишем о задаћи Соколства у Банату, то написах у другом броју „Сокола“. Сматрам својом соколском дужношћу да Вам пред читавим Соколством кажем хвала браћо и сестре, што сте ми омогућили рад у Банату, те су се на наша соколска предавања скупљали хиљаде слушача, на стотине смо бројева распачавали „Сокол. Гласника“, дан и ноћ смо радили.

Ваш рад у народу нека служи примером осталој браћи — јер без народа — јер без тога да мртав рад соколане — заменимо са радом у селу нема успеха.

Верујте, да ће деца наша мирна бити, јер очеви и мајке схватише своју дужност, не према себи него према народу.

У вери даљњег рада искрено соколско Здравло!

Душан М. Бојновић

Писмо Бачке Соколске Жупе на чланове.

Браћо Соколи! Мађарска придента удружена са несловенским нама непријатељски расположеним разорним елементима и болшевицима под маском комунизма спровела је читаву организацију у цели да учини преврат и изазове трзавице, како би могла спровести своју душманску намеру да разори нашу младу државу. Покрети ови противдржавни елемената, који су око половине априла ове године отпочели у Новом Саду и потом у Суботици, били су смишљени и организовани покушаји да изазову метеже и побуну у Војводини. — Овом покрету из необавештености најалост прикључили су се и неке наше заведене словенске комунисте. Енергичним поступком полицијске и војничке власти овај је покрет у зачетку угушен. — Општим иступањем Сокола, добровољаца и осталог свесног и родољубног грађанства у даљем ширењу задржан. Овај неуспели покушај непријатеља треба да нам је опомена, из којег смо уверили се, да постоји тајно роварење и организација преко границе а и у самом несловенском елементу против наше младе државе. Зато и ми треба, да се спремимо и организујемо, да би увек

готови били угушити сваке испаде, да као грађани и родољуби за дужност сматрамо одма прискочити у помоћ нашој војсци и жандармерији. Тако исто треба да се организујемо да смо спремни и способни осигурати комуникацију жељезница, пароброда, особног и теретног промета. Треба да осигурамо одржање несметаног рада електричне централе осветлења, непрекидан рад поште, телеграма и телефона. Рад око исхране и свих животних потреба. Соколство као општа народна ваппартајна установа сматрала је за своју родољубиву дужност, да споразумно са нашим војним и политичним властима и са увлачењем у овај рад свих осталих наши словенски организација ставило се на чело овога покрета и отпочело је у Новом Саду, Суботици, Сомбору и Вршцу и потом у Вел. Бечкерек у одма организацијом народне одбране. Оваке организације треба да спроведу сва соколска друштва. Угледа ради навешћу вачин организације у Новом Саду. Све установе и сви родољуби позвати су да ступе у редове Сокола било као извршни или потпомажући чланови. Од Соколског Управног одбора и изасланика одбора појединих установа тако исто из круга угледног грађанства као чланова Сокола створен је један Соколски Управни Одбор „Народне Одбране“ а којем је задатак да врши организацију целокупног рада и учини потребна наређења.

Предлог организације „Народне одбране“ гласи следеће:

§. 1!

Соколско Друштво у Новом Саду оснива „Одељење за народну одбрану“ ради одбране државне целокупности и у цели народног просвештавања.

§. 2.

Одељење за „Народну Одбрану“ дели се:

- I. Одсек јавне сигурности;
- II. „ саобраћаја;
- III. „ просветилачко-обавештајни;
- IV. „ финансијски.

1. Одсек јавне сигурности има:

- а) Пододсек јавног мира са групама:
 - 1) војном службом,
 - 2) стражарском службом,

- 3) четничком службом,
- 4) санитарском службом,
- 5) апровизационом службом.
- 6) Пододсек јавног реда са групама:
 - 1) јавног осветљења,
 - 2) водовода,
 - 3) млинарске службе,
 - 4) местне прометне службе,
 - 5) курирске службе,
 - 6) поверљиве службе.

II. Одсек саобраћајни.

- а) Под одсек зувоземног саобраћаја са групама:
 - 1) Особног промета,
 - 2) Теретног промета;
- б) Пододсек речног саобраћаја са групама:
 - 1) Особног промета,
 - 2) Теретног промета;
- в) Пододсек поштанског промета са групама:
 - 1) Поштанске службе,
 - 2) Телефонске „
 - 3) Брзојавне „
- г) Пододсек ваздушног промета.

§. 3.

На челу Одсека стоје вође, на челу Пододсека стоје заменици вође, а на челу Група стоје предњаци, — које поставља Соколски Управни Одбор соколског друштва.

§. 4.

Вођа, заменик вође и предњак појединог Одсека, Пододсека и Групе дужни су организовати своју јединицу и почети рад исте.

Вођа појединог Одсека дужан је на седницама Управног Одбора подносити извештај о раду свога одсека.

§. 5.

Вођа просветилачко-обавештајног и финансијског Одсека има према местним приликама да организује свој Одсек у пододсеке и групе и да поднесе Управном Одбору предлог

просветилачко-обавештајног и финансијског рада за сваку годину унапред.

§. 6.

Одсек јавне сигурности има се бринути за одржавање јавног мира и реда, те за случај потребе ставља се на расположење државним или јавним организацијама у ком случају стоји под непосредном влашћу и надзором тих организација.

§. 7.

Одсек саобраћајни има за случај потребе да помогне сувоземни, речни и поштаиски саобраћај, те за случај ступања на дужност потпада непосредно под власт и надзор оних организација, којима буду додељени.

§. 8.

Одсек просветилачко обавештајни има дужност, да агитије словом и живом речи и да шири просвету у најшире слојеве народне.

§. 9.

Одсек финансијски има дужност, да се друштвеним путем побрине за покриће трошкова свију осталих Одсека.

*

Ову организацију треба сва Соколска друштва да спроведу према својим местним приликама и у споразуму са административним, војним властима и жандармеријом.

Браћо Соколи! Обогаћени непосредним доживљајем априлског покрета треба да смо спремни и на опрезу.

Покрет мадарски придената и комуниста је угушен али није уништен, јер добива непрестано подстрека и хране од фанатика преко границе и незадовољника, који живе међу нама, зато наставимо и даље рад око организације и усавршавања народне одбране.

У Новом Саду, 26. маја 1920. год.

Живко Бајазетић с. р.
старешина Бачке Соколске Жупе.

Јесам ли послао претплату?

Белешке.

Једна важна белешка. Министарство просвете краљевства Срба, Хрвата и Словенаца, одсек за Банат, Бачку и Барању. Бр. 12.2298/1920. Председништву Соколског удружења Нов и Сад.

У просветном Одсеку саставља се нова наставна основа за основне школе. Жели се, да у њу уђу штива из читанке, која се односе и на Соколство, а нарочито је та жеља, да се гимнастика реформише у духу школском. Од г. др. Јована Искрулева, инспектора у овом Одсеку извештен сам, да је председништво вољно, да у том питању изађе на сусрет овом Одсеку. Овај се Одсек обраћа молбом на Председништво и моли да означи наслове оних штива, која би ушла у читанке за поједине разреде, а наособ моли, да састави и пошаље наставни програм за гимнастику у I., II., III., IV., V. и VI. разреду у духу соколском, посебно за мушку и посебно за женску децу на пр. овако:

I разред за мушку децу:

1. Соколске вежбе.
2. Вежбе на справама.
3. Игре.

Нов и Сад, 11. маја 1920. год.

(М. П.)

Шеф Одсека

М. Вилић, с. р.

Prosvetno-kulturno odeljenje Sokolskoga Saveza. Умовљавају се поновно сва друштва и žупе да јаве „Prosvetno-kulturnom odeljenju Saveza“ Загреб — Gundulićeva ulica 29. организацију просветно-културних оделjenja као и своје примједбе, како би се могло приступити даљњем раду у том правцу. Ово је већ трећа опомена друштвима и žупамз, а не јавили се друштва и žупе и на овај позив бит ћемо присиљени јавно да износимо друштва и žупе, које не врше своју соколску дужност.

Соколско друштво у Сарајеву. Ово друштво је под овим именом одржало своју I. главну годишњу скупштину на дан 7. марта т. г. као израз једнодушне манифестације дотадања два Сокола Српског и Хрватског. Ова једнодушност је и раније нарочито била изражена и то августа пр. год. кад су на један диван начин брат Србин и брат Хрват пружили

жили један другоме соколску руку да у братском загрљају пођу истим путем руковођени једном мишљу, једним осећањем и једном идејом, спроводећи на тај начин одлуку Соколског Сабора о Видов-дану пр. год. У самом почетку скупштине, одмах по њеном отварању бр. Стево Жакула је замолио присутне, да се сете великог човека, — кога слави чешки народ, коме и ми Југословени имамо, а специјално као Соколи, много да благодаримо, — а то је Томе Гарик Масарика, који слави свој седамдесети дан рођења, па предлаже, да се пошаље овај брзојав Ческој Обец Соколској:

„Са своје годишње скупштине, великом чешком Соколу е његовој седамдесетогодишњици честита Соколско Друштво у Сарајеву“. — Сви присутни примају и заједно са бр. Стевом Жакулом кличу: Живио чешки Соко Томо Г. Масарик — живио!

Бр. Стево Жакула затим у дивном говору напомиње, како је Сарајевски Соко био међу првима који је спровео одлуку Соколског Сабора о Видов-дану у Новом Саду, јер је месеца августа прошле године одржана заједничка скупштина Хрватског и Српског Сокола, када је дат мандат привременом одбору са њиме на челу; да проведе спајање оба Сокола; да се постара за правила и да уједини Сарајевски Српски и Хрватски Соко. За све ово је привремени одбор имао врло лак посао, те је и све постигнуто. Даље се дотиче истине, да број редовних чланова, не одговара Сарајеву; — тако исто се дотиче и истине, да је за Сарајево жалосна слика, што се око његовог Соколског Друштва окупља врло мало интелигенције. Сарајево броји више од 60.000 становника, оно је седиште покрајинске владе, у њему има толико средњих завода, а тако исто и доста академске омладине, чак се у њему одржавају и академски плесови, а овамо у соколским редовима има толико младих, да би се на прете могли избројати. Истиче важност и дужност Соколетва за будућност нашег уједињеног краљевства, те да ће оно бити то, које ће имати пред очима регенерацију снага и поправљање народа у физичком и моралном погледу. Завршава са напоменом, да се на овој скупштини има изабрати одбор, који се има свесно прихватити посла, да ово уједињено, лепо и младо друштво

поведе тако, да оно по својој природи буде прво у Босни и Херцеговини.

Бр. тајник др. Владимир Кестерчанек бираним речима још у почетку саглашава се са бр. Ст. Жакулом односно броја присталица Соколске идеје у Сарајеву, да одма затим ода хвалу и признање искреним соколским поборницима, који су од себе давали у овоме времену много за развиће идеје. Помиње бр. Душана Богуновића, који је месеца новембра пр. год. на Соколском сијелу прво држао врло поучно предавање о обнови Соколства, а затим је одвежбао вежбе ослобођење и уједињења, које је саставио бр. Хофман, и протумачио њихово значење. За њим долази предавање брата др. Срећка Перишића са темом „деца и криминалитет“, а потом и предавање бр. Стеве Жакуле у коме је јасно изнео погледе на питање: „зашто је наше соколство за време рата дошло на оптуженичку клупу? Даље се дотиче материјалне стране друштва, коју прилику користи, да заједно са свима присутнима ода потпуну захвалност и признање бр. др. Срећку Перишићу, који је под својим личним аранжманом приређену Соколску забаву јединствено извео, те је добивен диван приход од преко 60.000 круна. Даље утврђује, да је наше друштво заузело видно место у јавном и друштвеном животу, јер су га важне институције молиле, да на њиховим забавама наступе Соколи са вежбама, као што су: Просвета, Напредак и Трговачко-занатлијска омладина. Изражава жељу, да наше друштво овога лета приреди ма и један јавни час, на коме би се видело, шта је се постигло за ово време, од како смо се ујединили.

Бр. благајник Јиндриш Бохучек износи стање благајне која показује целокупну имаовину од 100.223·22 К, а иста се састоји из: готовине од 53.401·22 К, која се налази корисно уложена; — инвентара од 45.442 К; — вредних папира од 1.380 К. Такође са присутнима изражава захвалност бр. др. Срећку Перишићу, јер је по готову сав његов лични труд, да је приређена Соколска забава тако добар приход донела.

Бр. вођа Игнац Хенгстер у своме извештају наводи, како су вежбања у прво време обављана у гимназијској дворани, а доцније и дворани у реалци, по обе нису подесне за соколска вежбања, те набацује питање о зидању Соколског

Дома. Из података о стању вежбања вади следеће: број чланова мушких био је 150, од којих је долазило на вежбу 70, број чланова женских био је 140, од којих је долазило на вежбу 75, број чланова подмлатка био је 100, од којих је долазило на вежбу 100. Уз ове бројеве изјављује жаљење да Сарајево није дало вишег и бољег одзива. За овим излагањем, да је при лепим данима припремао излазе у околину, па их наводи. 14. септ. 1919. г. на Пале; 28. септ. 1919. г. на Добру воду и 4. окт. 1919. г. на Лукавицу. Истиче, како је наш млади Соко учествовао на појединим забавама, приказујући том приликом: на Напретковој рад на ручама; на Трговачко-занатлијске омладине пирамиде; на Соколској забави женски подмладак слободне вежбе, а мушки чланови скупине. Даље наводи, како је Соко одао дужну почаст 3. фебр. 1920. г. на гробовима наших хероја: Вељку Чубриловићу, Мишку Јовановићу и Данилу Илићу, а потом помиње губитак у соколским редовима пок. Петра Петровића Ђака реалке, а члана Ђачког одељења. Свој извештај завршава са једном искреном и отвореном изјавом, којом довикује онима, који су још у пола опијени слављем ослобођења, затим онима, који по повинама и предавањима или кафанама расправљају о потребама нашега народа и о практичном раду у народу, па и онима који се називају нашом интелигенцијом и омладином: „у наше редове! у наше дворане! ту је практичан рад и за појединца и за народ!“

После ових извештаја даје се 15 мин. одмора, да би се истакла листа оних лица, која имају ући у Управни Одбор. Након одмора бр. др. Богдан Видовић у име предњачког збора предлаже: за старосту бр. др. Срећка Перишића, за замењеника старосте бр. др. Владимира Кестерчанека, а за вођу бр. др. Богдана Видовића. Код овога предлога бр. Топали је одмах упитао бр. Стеву Жакулу, зашто он — брат Степа — не би дошао у комбинацију за старосту, но и код очигледних разлога бр. др. Видовића, како је бр. Жакула и сувише преоптерећен и приватним и званичним пословима, а и да га и место у Жупи, која ће се основати, такође очекује, те га нису могли присиљавати, — ипак бр. Топали, примајући заиста јаке разлоге, моли бр. Жакулу, да се жртвује и надаље, док се не постигне уједињење Сокола у целој

Босни и Херцеговини. Па каже: „само велика љубав за ту ствар водила ме је на ово, само поверење, које ужива бр. Стево и с једне и с друге стране. И ја бих га лепо молио, да се уз пркос разлога и стварних навода и даље жртвује, јер о његовој особи зависи, хоћемо ли глатко провести уједињење изван Сарајева“.

За овим је настало жуборење међу присутнима из кога се издваја глас бр. др. Видовића: „показује се опет, да су најјачи наши извршујући чланови; — бр. Стево Жакула узмањно је пред вашом вољом и љубави, те се прима за старешину. (Бурно одобравање и клицање бр. Жакули: па даље чита листу чланова, која се са једнодушношћу прима са већ одређеним улогама тако: замењеник старешине бр. др. Срећко Перишић, вођа бр. др. Богдан Видовић, замењеник вође Игнац Хенгстер, тајник бр. Божидар Жив. Путниковић, замењеник тајника бр. др. Владимир Кестерчанек, благајник бр. Константин Ђурчић, чувар справа бр. Адолф Фајлхауер, одборници: браћа др. Драгутин Татар, Урош Човић, Фрањо Верк, Јосип Душек, Милош Ђураи, Ђуро Гашпарац, Рихард Стефани, Миливој Милетић, др. Јиндриш Чихак, Чедомир Шкекић и Алекса Старчевић и сестре: Либуша Хледик, Милка Јанковић и Франка Штајерер. Замењеници: бр. Ђорђе Јакшић и Салих Софић и сестра Тонка Крахмал. Соколски суд: браћа Стево Жакула, др. Драгутин Татар и Алекса Старчевић и сестре: Вера Трифковић и Марженка Хледикова. Делегати за Жупу и Сабор: браћа Стево Жакула, Игнац Хенгстер и Урош Човић. Ревизори: браћа Стево Адум и Јиндриш Бохучек.

Од краћих предлога, вредно је забележити предлог бр. Уроша Човића, да се четничка организација, — која је установљена на подстрек Друштва за васпитање деце, односно Друштва Трезвености у Сарајеву, — прими као своја секција Сокола, а у духу Соколског Савеза.

Скупштина је завршена уз бурно одобравање. Здраво!

Соколске академије. Соколска друштва: Панчево, Бечкерек, Загреб, Вршац, приредила су свечану соколску академију у почаст тројице Соколова: Мишка Јовановића, Вељка Чубриловића и Данила Илића, који су од аустријских судова били осуђени и обешени 3. фебруара 1920. На тим академи-

јама одржао је брат Душан М. Богуновић предавање о идеологији наших јунака. Неби смело бити ни једно друштво без да приреди оваке академије, којима се диже култ личностима које су давале животе за соколску идеју. Соколство треба да преузме на себе дизање личности својих људи. Сама дворана — соколана или телесно васпитање не може соколску идеју да дигне до оне висине — ако соколски-просветно не радимо. Ко хоће нацрт или предавање, нека се јави брату Душану Богуновићу, Загреб, Илица бр. 7.

Соколско друштво у Вел. Бечкереку одржало је врло успело „Масариково Вече“. Ово друштво иначе много ради у просветно-културном раду у месту и околици.

Старешинство соколске жупе у Тузли приредило је 30. маја „Дан прилога за просвету села“. О овоме ће се извести у идућем броју више.

Јавна вежба sokola u Bakru. I digao se Soko sa Urvine planine! Digao se Soko, digao se visoko, da vidí rod svoj sretan i slobodan! Al bistru oku, na zapadu Domaje, guste magle zastiru pogled. Oku kriju, ali uhu sakrit neće, teški vapaj okovanog brata! Slušaj! — Soča šumi: „Gdje ste? Učka stenje: „Gdje ste?“ Jadran vapi: Skinite mi teške lance!

Oj! Čuju vapaj braća duž Hrvatskog Primorja — srce im se steže, šaka im se stišće — spremaju se na daleki let!

30. маја о. г. обдржавао је Sokol u Bakru јавну вјезбу. Тому јавnome наступу дошла су и браћа: Sokol u Crikvenici i Sokol u Kraljevici. У 4 сата иза подне, поздравio је пред градском вijećницом, старешина бакарског Sokola брат dr. Julijo Matković госте, а zahvalio му на поздраву, старешина жуpe „Rijeka“ брат dr. Mijo Kosić. Povorka Sokola sa sokolskom fanfarom iz Kraljevice i gradskom glazbom iz Bakra, bila је najsajjniji dokaz, daje Sokol raširio krila!

У 5½ започеле су јавне вјежбе. Sokol u Bakru наступio је са подmlатком (жeњским и мушким) нараштајем, жeњским одјелом и одраслима. Sokol u Crikvenici наступio је на руčama и конју. Sokol u Kraljevici наступio је са подmlатком (на пречи и редовне вјежбе) жeњским одјелом (скок у vis) са одраслима (на руčama).

О изведби вјежби, најbolji је dokaz, spontano повладјивање mnogobrojnog градјанства.

Bakarski Sokol, svojim nastupom, pokazao je jakost organizacije, sjajnu disciplinu i zavidnu rutinu same izvedbe. Bratu starješini dr. Matkoviću čestitamo i od srca se veselimo njegovu uspjehu. Bratu vodji Jazbecu puno hvale na užitku, želeći da mu ovaj uspjeh, ojača krila, pa da u ovom letu ustraje.

Poslije vježbe bila je zabava u Gradskom vrtu. Oko 8 sati ostavili su gostovi Bakar — vratili se i ponijeli kući dragu uspomenu.

Nek šumi Soča, — nek stenje Učka, — nek vapi Jadran! Bliža se vrijeme, strgnut ćemo Vam lance! Dah Sokolski rastjerat će magle na zapadu Domaje, i Soko će sa Urvine planine ugledati rod svoj slobodan i sretan! Svoj na svome!

Sokolska župa „Rijeka“. 23. maja o. g. sastali su se izaslanici sokolskih društava bivše župe Frankopanske, Starčevićeve i izaslanici sokolskog društva ogulinskog na konstituirajuću skupštinu sokolske župe „Rijeka“ u Ogulinu.

Iza podulje i opširne debate zaključeno je, da se savezu pošalje na odobrenje, da sokolska župa „Rijeka“ obuhvata teritorij Istarskog i Hrvatskog Primorja sa otočima, te Gorskog kotara, izuzev kotara Vrbovskoga. — Kotar Vrbovski, cijela Lika sa Kordunom, te kotar Ogulinski, ima se priključiti bivšoj župi „Zrinjski“ u Karlovac. U slučaju, da se je Karlovac doista priključio župi Novo Mesto, imaju se i kotar Vrbovsko cijela Lika sa Kordunom, te kotar Ogulin, udružiti župi „Rijeka“.

Tim časom likvidirala je župa „Frankopanska“.

Iza toga prešlo se je izboru privremenog odbora. Dok se srede prilike i dok ne budu Sušak-Rijeka oslobođen teške noge suludog neprijatelja, privremeno će sijelo župi biti u Kraljevici. Prema tomu će i odbor biti privremen.

Izabiru se „per acclamationem“, za župskog starješinu dr. Mijo Kosić za I. podstarješinu brat Josip Ljubić, starješina Sokola u Crikvenici, za II. podstarješinu: brat dr. Julije Matković, starješina Sokola u Bakru, za tajnika: brat Pero Petelka, Kraljevica, za blagajnika: brat Marti Turina, Kraljevica za pročelnika odsjeka za podmladak: brat Janko Jazbec, Bakar, brat Marijan Boras, za pročelnika kulturno-prosvetnog odbora: brat Vladimir Nazor, Crikvenica, za revizore: braća Dragutin Vladislović, Bakar, Frane Paulić, Crikvenica, zamjenik: brat Hanibal Capponi, zamjenici vodje: braća Janko Jazbec, Bakar, i Rudolf pl. Balogh, Cri-

kvenica, tajnik prednjačkog zbora: brat Dragutin France, Kraljevica.

Rad će župe biti velik! Teško trpe okovani Sokoli naše Istre i krvavim pogledom iščekuju poklik oslobođenja sa naše strane! Združimo se, ojačajmo se i ne zaboravimo na okovani Zadar, Šibenik, Trst i Rijeku.

Соколски Весник. Изашао је 4. и 5. број овога листа, гласило загребачкога соколскога друштва. Овај број је испуњен сликама тројице — јунака Соколова. Чланак бр. Јосипа Хануша: Моје успомене на Тирша. Вежба „ослобођења и уједињења“ од бр. Франте Хофмана хрватском терминологијом. Остала садржина испуњена је седницама и извештајима локалнога значења.

Д. Б.

Sokolski porez.

Bratske župe oziroma društva opozorjamo, da nakažejo na nje otpadajoče zneske, to je za leto 1919. pol dinarja (1.50 K) in za leto 1920. 1 dinar (3 K), blagajni Sok. Saveza SHS. v Ljubljani najkasnije do 15. avgusta t. l. Društva, ki do omenjenega dne ne plačajo sokolskega poreza, se ne bodo smela udeležiti glavne savezne skupščine v Mariboru dne 29. avgusta ter se sploh ne bodo smatrala članom Sok. Saveza.

Sokolcki Savez S. H. S.

Iz uprave.

Reklamacije. Nekoja braća pretplatnici a i društva reklamiraju pojedine brojeve lista tek nakon nekoliko mjeseci. List izlazi, u koliko nema tehničkih zapreka, svakog prvog u mjesecu, pa će se stoga u buduće samo takove reklamacije uvažavati, koje stignu najdalje u razmaku od jednog do drugog broja. N. pr. pretplatnik dobije 7-mi broj a 6-tog još nije dobio, u tom slučaju valja 6 ti broj reklamirati, ako se to nije već početkom mjeseca učinilo.

Naručbe. Mnoga društva i braća članovi naručuju sve što trebaju kod uprave lista. Tako se dešava, da nekoji članovi i vježbači odijela kod uprave lista naručuju.

Kad koja nova stvar izadje, to se odmah javi u listu i navede gdje se i kod koga, te uz koju cijenu može dobiti (naru-

čiti). Sve ostale (starije) stvari vidi „Sokolski Glasnik“ broj 3, strana 138.

Uprava lista šalje samo „Sokolske Glasnike“ od prošle i ove godine, dopisne karte „Tri junaka — tri Sokola“, slike za vježbe „Oslobodjenja i ujedinjenja“ te konačno Sokolske kalendare od ove godine.

Plaćanja pretplate. Mi smo već sa 7-mim brojem ovogodišnjeg lista prevalili pola godine, pa još uvek ima društava i braće pretplatnika, koji nisu pretplatu za ovu godinu poslali. Na naše molbe i opomene skoro u svakom listu, da se pretplata sakuplja i šalje, nije se baš mnogo obaziralo, pa stoga ponovno molimo bratska društva i ostale pretplatnike, da pretplatu za ovu godinu što prije pošalju, jer se ovako neće moći list izdavati. Prije nego se list posve obustavi, mora se obustaviti onima, koji pretplatu nemarno šalju.

Društvo, kojem se list radi neplaćanja pretplate obustavi, biće u listu u posebnoj rubrici donešeno.

Odgovori uprave. Pošto je poštarina silno poskupila, a i sa radnim vremenom se treba računati, to će uprava u buduće radi štednje na poštadini i vremenu na manje stvari preko lista odgovarati.

Brat Kotnik, Crenešovci: Glasnika broj 3 od ove godine nemamo više ni jednoga broja. (Vidi „Sokolski Glasnik“ broj 5, strana 234).

Брат Лазаревић, Блашница: Све бројеве листа већ по други пут послали. Погледај на пошти, јер мора тамо да лежи. Код рекламације треба тачно навести који број листа мањка.

Poruke uprave: Kod uprave leži još nekoliko hiljada dopisnih karata: „Tri junaka — tri Sokola“ ćirilicom i latinicom. Cijena K 1 po komadu, a dobiju se pouzecem ili novac unapred.

Braćo! naručujte ove dopisnice (razglednice) jer od toga imate većim dijelom samo Vi koristi.

Slike našeg „Oslobodjenja i ujedinjenja“ leže još uvijek u upravi lista neraspacane, jer ima još najmanje $\frac{2}{3}$ društava, koja nisu iste naručila. Cijena K 9 po komadu, a dobiju se pouzecem ili novac unapred.

Добровољни прилози за „Соколски Гласник“. Наш вриједни брат *Милић Ивошевић*, банк. чиновник, Сомбор,

шаље К 50 са овим дописом: Шаљем за сада, док ми се материјалне прилике не побољшају К 50, као мој прилог за „Соколки Гласник“. Брат *Драгољуб Грбић*, Српски Итебеј, послао ја К 70 као прилог, а брат *Милушин Ловрић* предао је у управи К 40.— Брат *Душан Боуновић* сакупио је у друштву браће Соколова у Алибунару (Банат) К 128, а приложише Браћа: Др. Бранко Јовановић и Живојин Стојан по К 44, Миливој Чолаковић К 24, Јован Ђак, Андрија Јозанов, Иван Надашки и Српска Читаоница по К 4.

Браћи прилагачима, који се сваком згодом сјећају нашег „Соколког Гласника“ и цијене његову вриједност за наше велико и уједињено Соколетво, велика и братска хвала,

Здраво.

За управу: *Тошо Јањанин*.

V. KOLARSKI -- NOVI SAD

Trgovina južnog voća i špeceraja na malo i veliko preporučuje svoje stovarište.
CENE UMERENE. TELEFON BR. 44. CENE UMERENE.

OPĆA ZAGREBAČKA

ŠTEDNA I PREDUJMOVNA ZADRUGA S. O. J.

— U ZAGREBU —
Telefon 16-26. Jurišićeva ulica br. 18 I. kat. Telefon 16-26.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz 5% ukamaćenje.
Kupuje i prodaje: valute, devize i vrednosne papire uz dnevnu cijenu.
Eskomptira: mjenice, naputnice i čekove uz najpovoljnije uvjete.

Isplate: na tu i inozemna mjesta, obavlja brzo i kulantno,
Obavlja: sve burzovne naloge, kao i sve ine u bankovnu i mjenjačku struku zasjecajuće poslove.

МИЛОРАД БУРЕНДИЋ И КОМП.

Бројавна адреса: БУРЕНДИЋ—СПЉЕТ. — СПЉЕТ — Телефон интерурбан број 210.
Регистрирана Фирма.

— Агентурни, комисионални и отпремнички посао. —
ИМПОРТ! ЕКСПОРТ!

- а) Продаје на велико: кафу, шећер, пиринач, сапуи, коломаст, соду, галицу, сумпор, као и другу сваковрсту ово и иноземну робу.
б) Заступства прворадрених творница: Творнице кемичких производа, крема за обућу, коломасти и т. д., творнице сапуна за рубље и тоалетног, творнице колача, кекса, бисквита и других.
ц) Обава све агентурне и комисионарске послове уз најповољније увјете.
д) Купује све врсти животних намирница, плодина и земаљских производа.

**НАРОЧИТА ТРГОВИНА
МОДЕРНЕ КОНФЕКЦИЈЕ**

ЗАГРЕБАЧКИ
■ **МАГАЗИН** ■

ЗАГРЕБ, ЈЕЛАЧИЋ ТРГ.

НАОЃИТА ТРГОВИНА
СОКОЛСКИХ ПОТРЕБШТИНА.

Na sjednici Sokolskog Saveza S. H. S. održanoj u Zagrebu dne 17./11. 1919. dobio sam dozvolu za otvorenje naročite sokolske trgovine sa naslovom „Dobavljač sokolskih potrebstina Sokolskog Saveza Srba, Hrvata i Slovenaca“.

Predbježno ću imati na skladištu samo vježbaće potrebstine t. j.: Triko-hlače (čakšire) pamučne i vunene, majice u svim veličinama, te cipele niske i visoke, kao i sokolske značke, razglednice i sve ostale potrebstine, potrebne za javne nastupe.

Svečana, odnosno izletna odijela početi ću izradjivati početkom iduće godine.

Preporučam se bratskim društvima sa:

Zdravo!

Branko Palčić, Dobavljač sok. potrebstina Zagreb.
Sokolskog Saveza S. H. S.

Gundulićeva ulica broj 23.

НОВА ИЗДАЊА
КЊИЖАРЕ
З. И В. ВАСИЋА
ЗАГРЕБ.

Др. Свет. Пешћан:
Судска медицина . . . К 40.—

Др. Лаза Поповић:
Упута за снимање слика рентгенот.
(Књиžница за рентген св. 1.) К 9.—

Иро Војновић:
Смрт мајке Југовића . К 12.—

Carnegie A.:
Carstvo poslova К 12.—

НАРУЦБЕ ТРЕБА СЛАТИ
НЕПОСРЕДНО КЊИЖАРИ
З. И В. ВАСИЋА, ЗАГРЕБ.

HYGIEA

DROGERIJA — PARFIMERIJA
KOSTA ŽIVOJNOVIĆ

NOVI SAD
Kralja Petra ulica broj 30.
Telefon br. 97.

Preporučuje svoje bogato sortarište farmaceutskih artiklova, hemikalija, droga, parfimerije, galeničkih i kosmetičkih preparata, svih potreba za fotografiranje, zavojnog materijala, hemijsko-tehničkih rekvizita, gumene robe i t. d.

Na malo i veliko. Brza i tačna posluga, cene solidne.

Prva hrvatska štedionica u Zagrebu

Osnovana godine 1846.

Dionička glavica K 40,000.000.—

Pričuće K 78,000.000.—

Podružnice: Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Cirkvenica, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Mitrovica, Nova Gradiška, Novi, Ogulin, Osijek gornji grad, Požega, Rijeka, Senj, Sisak, Sv. Ivan Zelina, Varaždin, Velika Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun i Sušak.

Ispostave: Osijek donji grad, Vinica.

Mjenjačnica: Zagreb, Ilica broj 5.

Prima

uloške na uložne knjižice i na tekući račun.

Eskomptira mjenice i devize.

Prima

na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Obavlja

burzovne naloge savjesno i kulantno.

Izdaje

čekove i kreditna pisma te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.

Podjeljuje

hipotekarne zajmove na kuće i na nekretnine.

Izdaje

4½%-tne založnice, koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost i jamčevnu sposobnost.

М. СЕРДАРУШИЋ

БАНКА И МЕЊАЧНИЦА

НОВИ САД

Регента Александра ул. бр. 43.

врши под најповољнијим
условима све банкарске
и трговачке послове:

- 1) купује и продаје стране монете,
- 2) обавља и посредује житарске послове за свој и туђ рачун,
- 3) посредује купопродају некретнина (куће) индустријалних објеката, као и свих врсти робе,
- 4) одељење за осигурање свих врста.

AMERICAN KONDOR COMPAGNY

ZAGREB, ILICA 18.

Stručna trgovina
amerikanskog namještaja za urede,
banke, poslovnice i klubove.

Vlastita mehanička radiona.

Prodaja: blagajna, pisaćih strojeva, papira, trgovačkih knjiga te svih u tu struku spadajućih potrebitina na malo i veliko.

STRILIĆ I LINARIĆ

:: TRGOVINA ::
MJESOVITE ROBE

ZAGREB, ILICA BR. 82.

Nudi galanterijsku robu
na veliko.



FRANJO PAAR

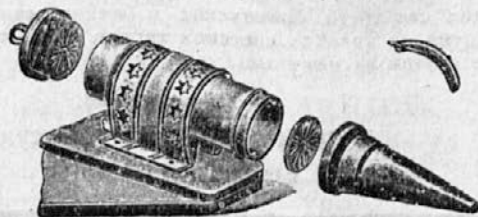
VARAŽDIN.

Brzjav: Paar, Varaždin - Tel. inter. br. 13.

Prva hrvatska veletrgovina svih pčelarskih sprava i košnica Wittmanovog sustava.



Preuzimam potpuno uređenje pčelarstva, od najmanjih i najjednostavnijih, do najvećih i najluksurnijih.



НОВО-ОТВОРЕНА

ТРГОВИНА МАНУФАКТУРНЕ,
КРАТНЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ и ДРУГОВИ

— ЗАГРЕБ —

Јуришићева ул. 1. а. Елза Флуид дом.

Препоручује своје богато
стовариште свих врста ма-
нуфактурне, кратке и пле-
тене робе.

Телефон интер. 12-16.

КОЛОНИЈАЛНА, ЈУЖНОГ,
ВОЋА И БОЈА ТРГОВИНА

НА МАЛО — НА ВЕЛИКО

Н. ДИМОВИЋ

НОВИ САД

Основана г. 1871.

Телефон бр. 334. Телеграм адр. Димовић.

Препоручује своје стовариште
колонијалне робе, као каву,
бибер, цимет, пимент, чај, пи-
ринач, чоколаду, бонбоне,
грочје, бадем, лешник, коњак
грчки и франц., ликер, рум, као
и све врсте земљани боја, по
најумеренијим ценама.

Ново отворена дворана за чешљање госпођа

Телефон 22-29. - Загреб. - Телефон 22-29.

Јављам п. н. госпођама, да сам отворно и модерно уредио, дво-
рацу за чешљање, те исту снабдио са свим модерним справама за
прање и сушење главе као и за масажу лица и руку.

Са великим трудом и трошком успјело ми је ангажовати прве
умјетнике у модерном те костимском хисторијском чешљању као и
у бојадисању косе у свим бојама уз потписно јамство.

Јамство се састоји у том, јер су г. Булајић и госпођа му били
намјештени у Бечу код свјетске познате Песл као матадор
женског чешљања те пригодном разних интернационалних наградања
у чешљању однели прве награде у Бечу и Берлину.

Преузимам у нараву све врсте косе (Bûdeau, Transformation те
разно Chignon).

На складницимамадем све врсте француских и бечких мириса
те разних тоилетних сапуна од чувених светских твртка. Осим тога
посједујем све потребне ствари за његу лица и руку.

Са штовањем,

ДУШАН ЖЕСТИЋ, власуљар,
Боговићева ул. бр. 7.

Банка Војводина д. д.

Нови Сад, Регента Александра ул. бр. 35.

Обавља све извозничке, комисионе и банкарске послове.

Дневничка главница К 5,000.000.—

Телефон 240.

Бројав: Банка Војводина.

1. купује и продаје све земаљске производе, вредносне папире, валуте и девизе;
2. финансира извозне и увозне послове;
3. полаже кауцију за валутну централу, државна надлештва и све јавне лицитације;
4. врши исплате и наплате свих врсти, даје информације и обавештања по свима финансијским, трговачким и индустријским пословима;
5. прима улоге и укамањује исте по највишој каматној стопи;
6. купује и продаје велике и мале дукате.



Amerikanski namještaj tvoriva

„JERRY“

amerikanski stolovi, ormari i kartoteke, stolci, fotelji.

Diktafoni

Strojevi za umnažanje

kao i sve potrebštine za pisaće strojeve.

Dvorana američanskih uredskih namještaja

Notter i drug

Плица 25. (над каваном „CORSO“)

Preporučuje писаће strojeve raznih sustava sa latinicom i ćirilicom i to: Smith Premier, Kontinental, Adler, Underwood, Remington, Royal i druge, kao i sav pribor. Vlastita mehanička radiona za popravke.



Rabljene blagajne

u svim veličinama, kao i rabljeni pisaći strojevi uz vrlo jeftine cijene.

Blagajne

raznih tvorina: Arnheim, Wertheim, Langhammer, Wiese itd. — Tiskala za kopiranje, ručne kasete sigurne proti vatri i kradji.



ВЕЛЕТРГОВИНА

МИКИНА И СТОЈКОВИЋА

НАСЛЕДНИЦИ

СНАБДЕЛИ СУ СВОЈЕ ВЕЛИКО
СТОВАРИШТЕ РАЗНОВРСНОМ
КОЛОНИАЛНОМ, ДЕЛИКАТЕСИ
МАТЕРИАЛНОМ РОБОМ, СТАЛ-
НО ВЕЛИКА ЗАЛИХА У ПЛАВОМ
КАМЕНУ, РАФИЈИ, СУМПОР
ЦВЕТУ, ЛУКОВАЧКОЈ МАСНОЈ
АМОНИЈАК И КРИСТАЛ СОДИ,
СВЕ ВРСТЕ ЗЕЛТИНА, КЕЊАЧА,
МАРМАЛАДЕ, БОНБОНА, КАРА-
МЕЛА, ДЕЗЕРТ ВИНА, ЛИКЕРА,
ШЉИВОВИЦЕ, КОЊАКА, РУ-
МОВА, ШАМПАЊЦА, РАЗНИ
МИНЕРАЛНИ ВОДА, ЈУЖНОГ
ВОЋА, СИТНЕ СОЛИ — — —

НИСКЕ И УМЕРЕНЕ ЦЕНЕ. ТАЧНА ПОСЛУГА.

БРАЋА ПРОДАНОВИЋ

== НОВИ САД ==

ТЕЛЕФОН 133.

ДУНАВСКА УЛИЦА.